

KACSIREK OTTÓ ANDRÁS

Szárnyak és gyökerek

(Emesének)

„Erdély körül van kerítve,
mégis kimegyek belőle...”
(népdal)

**KACSIREK OTTÓ ANDRÁS
(1967) Budapesten született, jelenleg is ott él, de élete meghatározó éveit Dunavarsányon töltötte.**

Ahogy kilépett az ajtón, azonnal meglegyintette a völgy hús levegője, s így szorosabbra húzta magán a vállaira hevenyészve ráterített kardigánt. Pillantása a horizontra vetődött, ahol az áprilisi hajnal éppen vörösbe öltöztette a dombok kéklő sziluettjeit. Végigsétált az udvaron, magába szívta a megújuló természet felszálló páráit, melyet az ébredező szellő összevegyített az istállók és disznóólak kigőzölgéseivel. Más talán szagnak titulálta volna ezt a sajátos elegyet, de az Ő szívéhez közel állt ez az illat, hiszen szorosan hozzátartoztak a falu mindennapjaihoz, a szülőföldhöz és nem utolsósorban gyermekkorához.

Sok éve már, hogy háta mögött hagyta ezt a világot, minden átkával és áldásával egyetemben. Az útra csupán egy táskányi holmit s melléjük még egy annyi reményt csomagolt, hogy ott, mindentől és mindenkitől távol, ami valaha is kedves volt neki, megkezdhessen egy új s talán az eddiginél élhetőbb életet. Azért, ha csak tehetette, hazajárt. Otthonról haza, ahogy ezt egy kesernyés mosoly kíséretében szokta emlegetni. Ám akárhányszor tért is vissza, mindig megdöbbenette az a változás, melyen távolléte alatt a falu ment keresztül. De Istennek hála, volt, ami megmaradt olyannak, amilyennek emlékezete őrizte meg. Szeretettel simított végig a szülői ház falán, számba véve az ismerős repedéseket, a megvetemedett, száznál is több évet megélt ablakkereteket, majd tekintete megakadt a verébdeszkák alatt üresen árválkodó fecskéfészkeken. Már régen itt kellene lenniük, gondolta, de mire is számíton az ember egy olyan faluban, ahol tíz-húsz temetésre jut egy keresztelő.

Kitárta az utcaajtót, az hangos nyikorgással tiltakozott a korai zaklatás ellen, majd kilépett a hídra. Az utca csöndes volt, csak a sánc csordogáló vize fecsegett magában, ahogy át-átbukdácsolt a medrét tarkító köveken. Régen ez is sokkal mélyebb volt, gondolta. Emlékezetében még élt egy eset, mikor gyermekeként bújócskát játszottak, s ő az egyik híd alatt rejtőzött el. Ekkor talált rá arra a rozsdás pisztolyra, amit aztán nagy büszkén mutogatott körbe a többieknek. Már azon törték fejüket, miként is lehetne

megtisztítani és kipróbálni valahol, mikor egy felnőtt észrevette mesterkedésüket. Hamarjában elvette tőlük a fegyvert, majd egy használaton kívüli kútba dobta. Még szerencse, gondolta, hiszen olyan idők jártak akkoriban, mikor még a használhatatlan, rozsdás pisztolyokat sem volt tanácsos megtalálni, nemhogy megtartani.

Talán nem tudatosan tette, de az alszeg felé vette az irányt. A meredeken lejtő utcán úgy hallatszottak lépteinek koppanásai, mintha azok jóval megelőznék őt. Talán nem is az én lépteim hangjai ezek, gondolta, talán azoké, melyek még régről maradtak itt, s melyeket mementóként őrzött meg az utca csendje. Néptelen udvarok, zárt szemű házak előtt sétált el. Némelyiket már derékig belepte az ég felé kapaszkodó gyomok szövevényes hálója. Tetejüket megroggyantva, tapasztásukat nagy foltokban elengedve várták végső pusztulásukat. Szinte minden harmadik ház üres, sóhajtott magában. Arról hallott ugyan, hogy néhányan számításba vették a hazaköltözés lehetőségét, sőt, olyan hírek is eljutottak hozzá, hogy Kolozsvárról is akadnak érdeklődők, akik házat vennének a faluban, de ez az adott helyzetben, az adott körülmények között, teljességgel hihetetlennek tűnt.

Időközben a templom kapujához ért. Felsétált a csorbult lépcsőfokokon, majd tett egy próbát a templom ajtajával, s az csodák csodájára engedett. Leült az egyik kopottas padra. Tekintete végigpásztázta a beázásoktól foltos mennyezet kazettáit, megpihent az úrasztalán, a festett karzaton, s az idő hámlasztotta falakon, melyeknek repedéseiből egyszerre mintha a múlt emlékei kezdtek volna előszivárogni. Elfeledettnek hitt arcok bukkantak elő elméjének rejtett zugaiból, s lassanként már el is tudta helyezni őket a padokban, aszerint, hogy ki hol foglalt helyet a valamikori istentisztelet alkalmával. Pillantása végigsiklott a hímezett falvédőkön, melyeket emlékképpen adományoztak a konfirmálók a templom javára. Sorra olvasta a rajtuk szereplő neveket. Akárha egy hiányleltár tételei lennének felsorolva, cifra és gondosan kivarrott betűkkel, gondolta. Gondolatban megpróbálta követni, kiket s hova sodortak az élet viharai. Voltak, akiket csak a közelben lévő városokig, falvakig, olyanok is akadtak, akik a most közös hazájukként emlegetett országig merészkedtek, de jutott belőlük ennek a széles világnak még a legtávolabbi pontjaira is. Mára talán nem is maradt semmi más, ami összeköthetné őket, mint a szülőföld fel-felvillanó emlékképe s e málladozó templom harangjának képzeletbeli kondulása, ahol egykor mindnyájukat keresztvíz alá tartották, s ahol bizonyosságot tettek Krisztus és Isten egyháza mellett. Hiszen sokuknak már a szülei is kiköltöztek a templom körül elheverő és egyre terebélyesedő temetőbe, gondolta komoran.

Felállt, és kibaktatott a sírok közé. Ahogy nézegette a régi és újabban állított fejfákat, sírköveket, néhány verssor kezdett motoszkálni fejében:

...magam előtt láttam a nagy szétszórattatást,
azokat, kik távol remélték az élhetőbb életet,

de álmodni a végsőt mégis haza vágytak,
hisz minden oda térül vissza, ahonnan vétetett...

Hiába, van, aki már csak így tér haza, ötlött fel benne keserűen a gondolat. Megkerülte a templomot. Innen már rálátott arra a földdarabra, melyet egykor ők dolgoztak meg. Szép, napsütötte lejtőn terült el, ahol mindig mézédesebbre és akár kétökölnyi nagyságúra nőttek a paradicsomok. Csak ne a csorgóról kellett volna a vizet felhordani az öntözésükhöz, mosolyodott el magában az emlék hatására. De azért megérte, azóta sem ettem olyat, de még hasonlót sem, milyen jól is esett az egy szelet zsíros kenyér vagy akár egy darab szalonna mellé. A telken állt egy közel kétszáz esztendeje, még ükapja által ültetett cseresznyefa is. Ez alatt pihentek meg, ha a kapu már megszibogtatta a derekukat, s erről lakmározta jóízűen gyümölcsérés idején. De nem csak egy egyszerű fa volt ez. Valamikor, a történelem előtti korokban, mikor nyiladozni kezdett az emberi értelem, válaszokat keresve az őt körülvevő világ által felvetett kérdésekre, az ehhez hasonló fák miatt alakulhatott ki az életfa, a világfa jelképe. Ennek a fának is nagy jelentősége volt, legalábbis a család történetében. Mindenkinek megvolt a saját ága, s rajta a saját helye. Oda kapaszkodott fel a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy a munka végeztével, vidám beszélgetéssel múlassák az időt, s gyermekként is ezen játszottak, ha erre vitt az utuk. S mintha a fa érezte volna az idők változásában betöltendő szerepét, valahányszor a családból elragadott valakit Szent Mihály lova, egy ága mindig vele halt. Vagy a nagy idő szakította le, vagy csak egyszerűen magától száradt el. Utolsó ottjártakor már csak néhány ágát himbálta a szél szomorúan, s akkor Ő odasétált hozzá, és törzsét átölelve keserves zokogásba kezdett. Siratta mindazokat, akik már elmentek, akiket ismételten itt kell hagyjon, siratta ezt az egész halódni látszó világot, az életét, önmagát. S most, hogy ilyen távolról nézte a fát, azt, ami még megmaradt belőle, megint elfogta a hiábavalóság, a veszendőség érzése.

Egy alkalommal párjával Horvátországban jártak. Kirándulásaik során eljutottak egy elnéptelenedett hegyi településre is, s ahogy az üresen kongó házak között sétáltak, amint a falu gazdátlanságában roskadozó temploma előtt megálltak, önkéntelenül is párhuzamot vont a település és saját szülőfalujának lehetséges sorsa között. Elrettent saját gondolataitól. Ez soha nem történhet meg, gondolta akkor, és messzire úzta magától ennek a szörnyűségnek még a lehetőségét is. De mégis, volt ott valami, ami egy életre beleégette magát a lelkébe, s az egy kivénhedt, ágas-bogas olajfa képe volt. Az otthoni cseresznyefa jutott eszébe. Vajon ehhez a fához is vissza-visszajár valaki, hogy törzsét átölelve sirassa mindazt, amit maga mögött hagyott? Akad-e valaki, aki ide tér vissza, kétségbeesetten kutakodva egyre vékonyodó gyökerei után, melyek, ha gondolatban is, de ide kötik, ehhez a rögzös, szikár földhöz, örök és soha el nem szakítható köteleket képezve? Ki tudhatja?

Szótlanul indult hazafelé. Ám ahogy az utcán bandukolt, egyre több helyen nyíltak meg az ajtók, mozgással teltek meg az udvarok. Ismerős mosolyú arcok köszöntek rá, és néhány házból gyermekek önfelédtt kacagása szűrődött ki. S ahogy belépett házuk kapuján, egyszerre fekete-fehéren megcikkant a levegő. Fecskék szelték át meg át az udvart, majd felröptek a verébdeszka alá, és hangos csivitelés közepette elfoglalták eddig magányosan várakozó fészkeiket.